

DET TEOLOGISKE
MENIGHETSFAKULTET

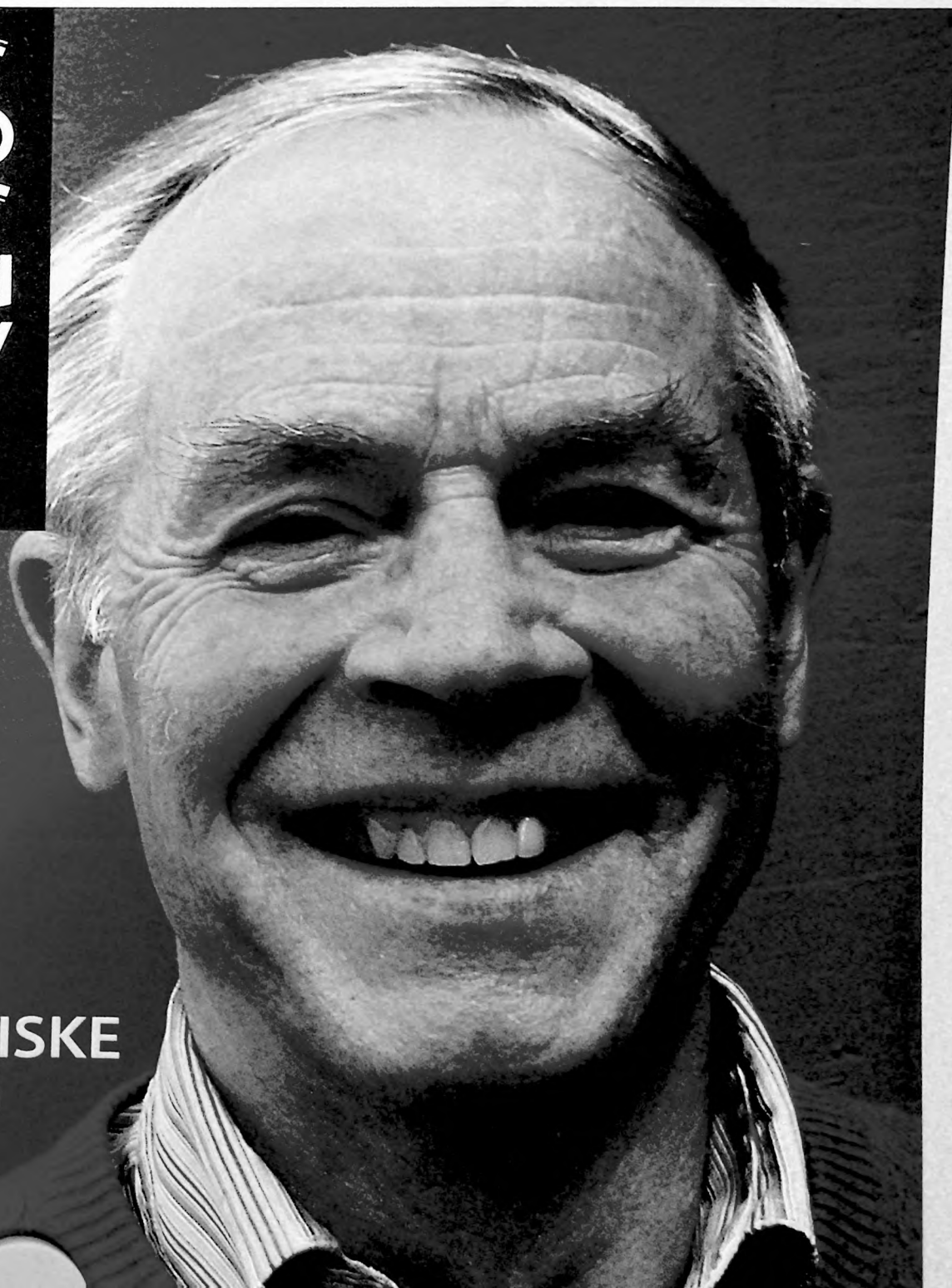
LIVET OG DEN TEOLOGISKE ETIKKEN
PORTRETT: MARIT HELENE SPYDEVOLD
KARRIEREDAG 2009
ANDAKT: DET BRUTTE LIV

KRONIKK: EN RESEPT MOT RELIGIØS
ANALFABETISME?
MITT FUNN: MER ENN SEX
MF-STUDENT: HVERDACSRETREAT

LYS OG LIV

NR. 3/09. 75. ÅRGANG

LIVET OG DEN TEOLOGISKE ETIKKEN

KALL OG KARRIERE

– Snakker man fremdeles om kall? Dette spørsmålet blir jeg ofte stilt. Selv om det nok oftere snakkes om yrke, jobb eller karriere – ja, på MF snakker vi fremdeles om kall.

VIDAR L. HAANES
REKTOR

Et krav til høyere utdanning er at den skal ha relevans. Våre studenter skal ut i arbeidslivet, og MF måles på om de utdanninger vi tilbyr er relevante – for samfunnet, skolen og kirken. Vi trenger flere prester, og rekruttering til preste-tjeneste er et av de viktigste samarbeidsprosjektene i Den norske kirke i tiden fremover. For å rekruttere studenter må vi snakke om relevans, yrke og karriere, men også om kall. MF tilbyr profesjonsutdanninger, som kvalifiserer til å bli prest, diakon, kateket eller lektor. Alle disse yrkene er samtidig kall, meningsfulle tjenester med og for andre mennesker.

MF har nylig gitt ut «En liten bok om prestekall», der 17 prester forteller om sin tjeneste, og om hvorfor de valgte teologistudiet og preste-tjenesten: «En teologisk utdanning er gull verdt» (Kjell M); «Verdens fineste jobb» (Sun-niva G); «Jeg vil gjøre noe viktig» (Halvor N); «For meg er det ikke noe annet yrke som ville vær mer givende» (Julie A.N.); «Kall det gjerne et kall» (Just S). Ja, vi kaller det gjerne et kall. Men vi er avhengige av at kallet formid-les til utdanningsøkende unge mennesker i din menighet eller omgangskrets.

I slutten av april arrangerte vi «karrieredag» på MF. Her fikk studentene møte aktuelle arbeids-givere, i Den norske kirke, Sjømannskir-ken, Kirkens Nødhjelp eller de frivillige orga-nisasjonene. I tillegg satte vi fokus på våre utdanningsløp som er rettet inn mot skole, kultur og samfunn, som lektorprogrammet og det nye mastertilbudet i Religion, Society and Global Issues. Her tilbys solid faglighet i skjæringsfeltet mellom religion og tverrkultu-rell kommunikasjon, bistand og utviklingsar-beid, undervisning, media og formidling.

Med en utdanning fra MF kan du gjøre kar-riere. Kall og karriere er ikke nødvendigvis motsetninger. Karriere er mer enn superlønn og raske forfremmelser. Karriere handler først og fremst om et meningsfullt yrke som gir rom for utvikling og fornyelse. Ordet karriere betyr løpebane, men også «carrier» – selve vogna eller «kjerra» som man bruker på ba-nen. Med utdanning fra MF kan du virkelig gjøre karriere, i en tjeneste der du bidrar til å hjelpe andre mennesker frem på livsveien.

I forvandlingens tegn

Lars Østnor er flittig som en maur, ja, kanskje enda flittigere, skriver professor Torleiv Aus-tad i sitt bidrag til festskriftet «Etikk, tro og pluralisme» som ble utgitt i forbindelse med Østnors 65-årsdag i 2004. En sentral sikk-kelse blant MFs professorer går nå av for opp-nådd aldersgrense. Hvorfor har han arbeidet flittig som en maur gjennom 38 år innen etikkfaget? Jo, livserfaringer i tidlig alder satte dype spor, og interessen for faget, og viljen til å anvende faget til livshjelp for andre har stått sentralt. Blant etiske grunnverdier setter han menneskeverdet i sentrum. Dette utgangs-punktet deler han med «studentenes mor» Marit Spydevold som også takker for seg den-ne sommeren.

KRISTIN WALSTAD
REDAKTØR

Til høsten ser studenter og ansatte frem til et gjensyn med «friske Fretheim». Den engasjer-te og skarpe gutten Kjetil Fretheim (38) ven-der tilbake til Oslo etter et år i utlendighet. Men sin spisskompetanse innen utviklings-studier, tverrkulturell kommunikasjon og etikk skal han bli ankeret til det nye årsstudiet i samfunnsfag.

På praktikum kan vi også se frem til nye tan-ker om både «formatio» og prekenlære. Den nye praktikumslederen Fredrik Saxegaard (42) er et irrgønt skudd på stammen, og vi ser frem til å se treet i blomstringstid. MF er i forvandling!

INNHOOLD

HISTORIKK:

Lys og liv ble første gang utgitt i april 1935 med en tydelig visjon om å styrke kontakten mellom menighet og fakultet. Bladet har siden den gang blitt sendt til alle tidligere og nåværende studenter og samarbeidspartnere som en gave fra fakultetet. «Kunde også vårt lille blad bidra, om enn aldri så lite, til å sprede lys fra Gud og hans ord, og skape liv, vilde det i sannhet ha en oppgave å løse.» Nr. 1 Lys og liv, 1. årg. 1935

S. 4 Portrett: PROF. LARS ØSTNOR (70) OM LIVET OG DEN TEOLOGISKE ETIKKEN

Dyptgripende livserfaringer om liv og død, krig og fred setter sterke spor, og bidro til at Lars Østnor valgte å fordype seg i faget etikk.

S. 8 PORTRETT: MARIT HELENE SPYDEVOLD

Denne sommeren slutter Marit Spydevold på Menighetsfakultetet ved oppnådd aldersgrense etter en enestående lang og tro tjeneste.

S. 15 MITT FUNN: MER ENN SEX AV ELISE OTTOSEN SØVIK.

Seksualitet er mer enn sex. Hvorfor snakkes det stort sett kun om samleie når vi snakker om seksualitet?

S. 16 KRONIKK: EN RESEPT MOT RELIGIØS ANALFABETISME?

- Er det norske samfunnet preget av religiøs analfabetisme, eller står det i fare for å bli det? Spor professor Jan-Olav Henriksen.

S. 21 MF FÅR PRAKTISK-PEDAGOGISK UTDANNING

Fra høsten 2009 kan du ta full lærerutdanning ved MF gjennom studieprogrammet Lektor/adjunkt.

UTGIVER

Det teologiske Menighetsfakultet
Pb 5144 Majorstuen, 0302 Oslo
Telefon: 22 59 05 00
E-post: lysogliv@mf.no
Bankkonto: 6038 05 58583
www.mf.no

23 000 abonnenter mottar bladet fem ganger i året. Abonentene består av MF-venner, tidligere studenter og ansatte, alle menighetsråd og kirkelige organisasjoner og institusjoner. Ved kildehenvisning kan artikler i Lys og liv gjengis fritt.

ANNONSEINFORMASJON

Ønsker du å annonsere i bladet, ta kontakt med Marianne Torp. Har du andre spørsmål er du velkommen til å kontakte oss.

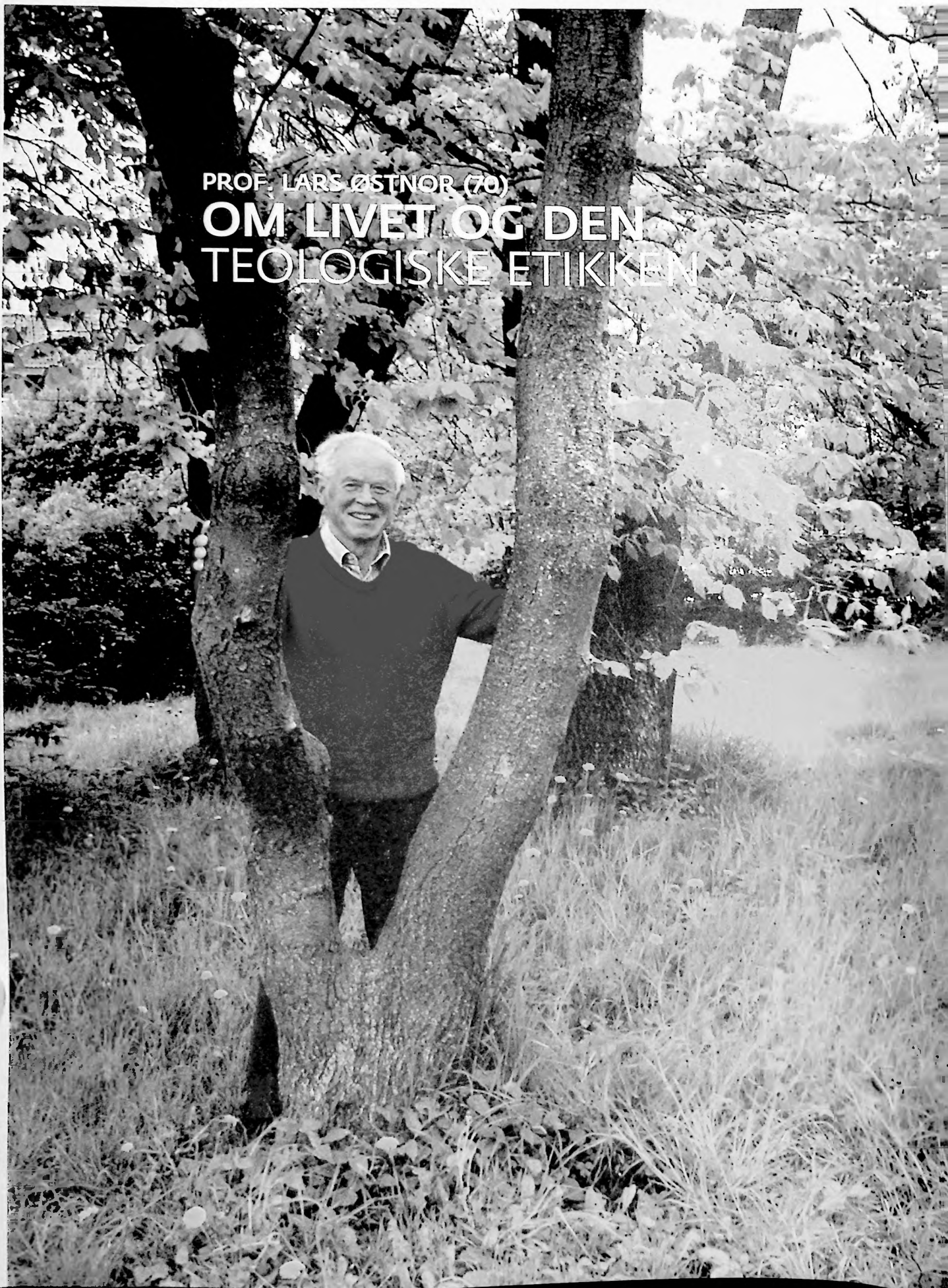
REDAKSJON

Vidar L. Haanes, ansvarlig redaktør
Kristin Walstad, redaktør
Marianne Torp, redaksjonsmedlem
Hallvard Olavson Mosdøl, redaksjonsmedlem

PRODUKSJON OG TRYKK

Foto på omslag: Kristin Walstad
Layout: Neue
Trykk: Østfold Trykkeri, Askim

PROF. LARS ØSTNOR (70)
**OM LIVET OG DEN
TEOLOGISKE ETIKKEN**

Det første han husker i livet, er at han som treåring tok farvel med onkel Odin som skulle dø av tuberkulose vel 20 år gammel. Senere vokste han opp under den andre verdenskrigen, og har mang en natt drømt at han er i fangenskap hos tyskere. Slike dyptgripende livserfaringer om liv og død, krig og fred satte sterke spor, og bidro til at Lars Østnor valgte å fordype seg i faget etikk.

TEKST: KRISTIN WALSTAD
FOTO: MARIANNE TORP

– Den kristne oppdragelsen i hjem, kirke og bedehus ga meg tydelige etiske idealer, sier han. Som tenåring så jeg fram til å kunne gjøre noe godt for mennesker gjennom arbeidet mitt.

Livsveien ble senere tydelig ved at han ble kalt til å undervise i systematisk teologi ved MF med særlig henblikk på etikk.

– Jeg har gått inn i dette arbeidet med et ønske om å bidra til å dyktiggjøre prester, religionslærere og andre i tros- og etikk. Jeg har i alle 38 årene på MF opplevd at jeg har hatt en meningsfull tjeneste, hevder han.

rive liv arbeidet med bioetiske spørsmål om liv, helse og død. Hvis jeg ikke hadde blitt teolog, hadde jeg antakelig blitt lege. Jeg har også jobbet med medicinske problemstillinger og skrevet bok om etikken i norske aviser, radio- og TV-kanaler. Dessuten har jeg forelest og publisert om etikken innenfor ulike religioner og om muligheten for en global fellesetikk.

I tillegg til etikk har han lagt ned et omfattende arbeid innenfor fagfeltene økumenikk og diakoni. Han synes generelt at teologiske etikere samtaler for lite med kolleger innenfor de øvrige disiplinene i teologien, og at den faglige dialogen i større grad har vært ført med filosofien og samfunnsvitenskapene. Selv er han overbevist om etikken kunne gitt mer praktisk livshjelp ved et tettere samarbeid med bibelfag, teologihistorie og praktisk teologi.

Hvordan vil du beskrive fagets utvikling?

– Etikk som teologisk disiplin har nytt godt av etikkbolgen som kom til landet vårt i 1980-årene. Etter den tid har etikk vært «in» både i kirke og samfunn.

Da han begynte som vitenskapelig assistent på MF i 1968 fantes nesten ikke egnede bøker og lærestoff i faget. I løpet av 1980- og 1990-årene har etikkklærere på fakultetet utarbeidet en rekke håndbøker til både grunnstudier og viderekomne studier i teologisk etikk.

– Et ytterligere utviklingstrekk er det store omfanget av publikasjoner til etiske emner som finnes internasjonalt fra en rekke profesjoner i tillegg til teologer. Etikk har de siste decenniene vokst sterkt i omfang ved at mange nye og kompliserte spørsmål har havnet på dens dagsorden – som følge av samfunnsutviklingen.

STERK INTERESSE FOR BIOETIKK GJENNOM FORSKNINGSNETTVERK

I 1993 tok han initiativet til etableringen av Nordisk teologisk nettverk for bioetikk og var koordinator der i en årrekke. I flere år mottas droyt tredve etikere fra nordiske land til workshops som resulterte i bøker om bioetiske emner. I siste del av 1990-tallet ledet han også en nordisk gruppe av teologiske etikere som samarbeidet med religionssosiologer om et forskningsprosjekt om religiøs og etisk plura-

Hvilke tema har opptatt deg mest i faget gjennom alle disse årene?

– Jeg har for det første vært opptatt av grunnlagsetiske spørsmål: Hvordan grunngir vi standpunkter i teologisk etikk slik at det ikke bare blir løs synging, men at vurderingene er godt begrunnet? Og hvordan kan vi bruke bibelsk materiale på en sakssvarende måte? For det andre har jeg hele mitt yrkesak-

FAKTA

Prof. Lars Østnor (70)

- Cand. theol. MF 1966.
- Prakt. teol. eksamen 1967. Ordinert i Namdal 1967.
- Feltprest ved Garnisonen i Sør-Varanger.
- Vitenskapelig ass. ved MF i fire år.

Lektor Diakonhjemmets teologisk-administrative skole i 1973-1975. Forskningsstipendiat, fakultetslektor, førstelektor og professor ved MF, Dr. theol. ved Universitetet i Oslo på avhandlingen Kirkens enhet 1988. Underviser i etikk.

Verv

Medlem av Kirkerådets Utvalg for forskning og utredning 1975-78, Medlem av Norsk Teologisk Nemnd 1979-82 og 1987-92, Koordinator for Nordisk teologisk nettverk for bioetikk 1993 - , Medlem av Kirkerådets Nemnd for diakoni 1995-98, Medlem av Bioteknologinemnda 1998-2000, Styremedlem i The Nordic Society of Theological Ethics 2001 - .

lisme i Norden. For øvrig har han også sittet i styret for The Nordic Society of Theological Ethics og deltatt i den europeiske organisasjonen Societas Ethica for teologer, filosofer og jurister.

– Samarbeidet med andre forskere om etiske spørsmål har gitt meg mange fruktbare impulser, større faglig horisont og gode kollegelasjoner, forteller professoren. I perioden 1998-2000 var jeg medlem av den statlige Bi-

«Teologisk etikk må utformes som en fellesskapsetikk om hva som er det rette og gode livet i menneskeheten og i kristenheten».

oteknologinemnda og fikk være med på mange spennende og vanskelige drøftinger med sikte på rådgivning til myndighetene.

Han har også vært teologisk representant i etikkurvalget for Kristelig Legeforening.

– Verdien av tverrfaglig samtale lærte jeg også som medlem av offentlige utvalg oppnevnt for å utrede spørsmål om gentesting og om bruken av stamceller fra aborterte fostre.

STAMCELLER OG ETIKK

Det største forskningsprosjektet Lars Østnor har ledet er «The moral status of human embryos with special regard to stem cell research and ethics» som ble finansiert av Forskningsrådet. Det treårige prosjektet omfattet forskere fra ti land som representerte en rekke ulike fagfelt. Sluttresultatet foreligger i bøkene «Stem Cells, Human Embryos and Ethics» og «Stamceller fra embryoer til forskning og terapi?».

– Arbeidet med dette prosjektet var utrolig inspirerende og meget tidkrevende, forteller han. Men det var lærerikt å oppleve hvordan medisinerne, filosofer og teologer kunne sam-

arbeide på en konstruktiv måte om en felles problematikk som engasjerte alle – til tross for at vi hadde ulike oppfatninger av hovedproblemet.

Hvilke visjoner har du for den teologiske etikken i fremtiden?

– Man må nyttiggjøre seg av det vi kan lære av etikkhistorien, men framfor alt av teologiens normative kilder i bibel og bekjennelse. Teologisk etikk må utformes som en fellesskapsetikk om hva som er det rette og gode livet i menneskeheten og i kristenheten. Og

denne fagetikken må sette på sin dagsorden det som er blant de mest presserende problemene i dag og i morgen. Til disse regner jeg faren for at foreldre kan velge sine barns arvestoff, videre barns levekår i vårt land, forsakelse som en del av et moralsk liv, hjelp til forkynnelse over etiske bibeltekster og utarbeidelse av en katekisme over de ti budene for unge mennesker.

OMSORG FOR DE SVAKE – ET HOVEDANLIGGENDE

Engasjert vil han også legge til at omsorg for de svake alltid må være et hovedanliggende for en kristen etikk.

– I Bibelen ser vi at hjelpen den gang omfattet enker, farløse, fattige og fremmede. I dag må vi spørre: Hvem er de svake og sårbare i vår tid? Endelig: Spørsmålet om vårt samfunns etiske normgrunnlag blir etter min mening et stadig mer brennbart tema. Tradisjonelt har dette hos oss vært den kristne og den humanistiske etikktradisjonen med normer som menneskeverd, personlig integritet, den

gyldne regelen, frihet, fred osv. I dag ser vi spenninger mellom disse to tradisjonene. Dessuten er det sterke bevegelser i retning av å svekke behovet for enighet om et felles normgrunnlag for storsamfunnet. En nedtrapping av kristen etikk bidrag til fellesskapets etiske basis kan få dramatiske konsekvenser som man i dag ikke ser.

Professor Lars Østnor avslutter nå sitt yrkesaktive liv, og Lys og liv vil på vegne av alle tidligere studenter og ansatte takke han varm for all kunnskap han har delt og all omsorg han har gitt gjennom nærmere forti år ved MF.

– Som pensjonist skal jeg dyrke mine friluft- og sportsinteresser. Så skal jeg sammen med kona bevare familiehistorien ved hjelp av tekst og bilder. En dag eller to i uka vil jeg oppholde meg på MF og skrive fagartikler.

Avskjedsforelesing

Professor Lars Østnor holdt sin avskjedsforelesning 6. mai for et fullsatt auditorium 1. Tema for forelesningen var «Kontinuitet, kommittet og kreativitet. Visjoner for teologisk etikk».

Det var en flott avslutning hvor Østnor leste 1 Tim 1,12-17 og takket for seg.

Rektor Vidar L. Haanes overrakte blomster.

5 OM ETIKK

HVILKE TEMAER MENER DU AT TEOLOGISK ETIKK BØR PRIORITERE OG SETTE PÅ DAGSORDENEN FREMMER?

JOHANNES MORKEN
JOURNALIST I VÅRT LAND

– Stikkordsmessig vil jeg nevne omsorg og varme hender i møte med helseforetak og penggetellere. Videre tematikken rundt et verdig liv i møte med økt press for aktiv dødshjelp og ny teknologi som holder oss (biologisk) i live. Jeg etterlyser også flere tydelige stemmer for rett-

ferdighet og ansvar i samfunnet knyttet til klimakrise, økonomisk globalisering og finanskrise. Forskning er viktig, og den må formidles og la seg høre tydelig i samfunnsdebatten. Gjerne uoppfordret!

GUNNHILD MARIA HUGDAL MARCHEN
MF-STUDENT, HAR SKREVET MASTEROPPGAVE OM SAMLIVSETIKK

– Menns vold mot kvinner i nære relasjoner er et forsømt tema innen samlivsetikken. Det samme gjelder den feministiske påvisning av det patriarkale både i vår kristne tradisjon og i samfunnet forøvrig. Det er behov for at teologisk etikk tar et oppgjør med androsentriske og

patriarkale elementer som har preget mye av tidligere kristen etikk. Videre er det behov for bevissthet om at kristen etikk ikke til alle tider har maktet å forvalte Jesu radikalitet både når det gjelder likestilling og på andre områder.

TORLEIV ROGNUM
PROF. LIO OG MEDLEM AV BIOTEKNOLOGINEMNDA

– Ansvar for å forvalte heie skaperverket og spesielt respekten for menneskelivets ukrenkelighet er brennaktuelle områder. Jeg kunne også ha lyst å løfte frem de etiske utfordringer vi møter som enkeltmennesker. En teologisk begrunnet oppvåkning med tema «Guds-

frykt med nøysomhet» ville nok være en stor vinning for samfunnet og for den enkelte! Kanskje ville en slik teologi kunne vise vei ut av finanskrise og andre grådighetsbetingede problemer som det moderne samfunn sliter med?

ULLA SCHMIDT
FORSKER I VED STIFTELSEN KIRKEFORSKNING

– Mye kunne vært nevnt, men jeg velger meg fire områder som jeg mener er viktige for teologisk etikk: Religion og makt. Hvordan kirker kan gjøre kristen tro og tradisjon gjeldende i arbeid med omfattende og felles samfunnsmessige spørsmål, f.eks. klima og miljø, fordeling og konfliktløsning. Videre spørsmål knyttet til eksclu-

sjon og marginalisering på lokalt, nasjonalt og globalt plan. Og tilslutt forholdet mellom selvutfoldelse og selvbegrensning i utformingen av gode menneskelige liv og samfunn enten det gjelder forvaltning, forbruk, utvikling og bruk av nye teknologier eller nære relasjoner.

SVEIN OLAF THORBjørnSEN
PROFESSOR I ETIKK (MF)

– Miljø- og klimaspørsmål og særlig disse spørsmål i sin relasjon til de økonomiske prioriteringer i dagens samfunn. Her har teologisk etikk mye å bidra med, både ut fra skapertanken og ut fra bibelske og kristne perspektiver på verdiprioriteringer. En annen utfordring er å skape en vernesone omkring de helt grunnleg-

gende forutsetninger for menneskelivet – her står truslene i kø. Jeg vil også fremholde det bibelske normgrunnlagets betydning for teologisk etikk. For å forhindre at Bibelens betydning for teologisk etikk helt marginaliseres, er det nødvendig med en kontinuerlig refleksjon rundt dette.

AVSKJED

AVSKJED MARIT HELENE SPYDEVOLD

Denne sommeren slutter hun på Menighetsfakultetet ved oppnådd aldersgrense etter en enestående, lang og tro tjeneste. Den vennlige og rause Marit vil bli husket for sin oppriktige omsorg for studenter og ansatte gjennom 44 år.

TEKST: TORMOD ENGELSVIKEN,
PROFESSOR I MISJONSVITENSKAP/ RELIGIONSVITENSKAP

I 73 av fakultetets 100 år har det vært ansatt en Spydevold på MF. I motsetning til sin far som reiste land og strand rundt for MF, har Marit i hovedsak hatt sitt virke på et kontor. Men dette kontoret har til gjengjeld blitt et senter for aktivitet av mange slag, et møtested for studenter med alle slags spørsmål og problemer (ikke minst i forbindelse med eksamen), for ansatte og besøkende utenfra. Det er ikke få kopper kaffe og kjeks som er fortært i hyggelig passiar på Marits kontor. Marit har vært en institusjon i institusjonen.

Noe av det som har kjennetegnet henne mest, er hennes utrolige personkunnskap. Selv om hun ikke underviste, ble hun kjent med studentene. Hun kjente deres navn og ansikter, men også hvor de kom fra, og hvordan de var som mennesker, og selvsagt hvordan det gikk med studentene deres. Denne kunnskapen var forent med interesse og omsorg.

Marit hadde også den store oversikten, perfekt orden i de mange papirene og ikke minst roen og smilet. Marits evner som omsorgsperson og miljøskaper kom også til uttrykk ved forskjellige arrangement og tilstelninger på MF, om det var ansattes fødselsdager eller mer formelle arrangement. En kunne være trygg når Marit tok ansvaret, og hun gjorde også det ekstra som alltid skapte skjønnhet og fest.

Marit kom fra Råde mellom Moss og Fredrikstad og var fra barn-

Bilde til høyre: Marit tar imot studentene på 70-tallet

domshjemmet grunnfestet i solid østfoldsk kristendom. Ikke minst hadde hun en brennende interesse for misjonen. Dette ga seg utslag både i misjonsmiljøet på MF og i arbeidet i Det norske Misjonsselskaps forening på Skøyenåsen i Oslo der hun bodde. Som lærer i misjonsvitenskap kunne jeg alltid stole på Marits interesse og engasjement. Som sam-østfolding og på nesten samme alder (ett år og en dag yngre) følte jeg en spesiell samhörighet med Marit. MF vil ikke bli det samme når Marit går fra borde, men vi unner henne mange gode og litt roligere år som pensjonist og vil takke henne hjertelig for hennes kjempeinnsats på MF og for det hun har betydd for alle oss ansatte.

TEKST: CLAUDIA STEIDL TALGO,
RÅDGIVER I STUDIEADMINISTRATIV AVD.

Det er nok flere enn meg som husker én person spesielt fra sine første dager på MF, og følelsen av å bli tatt imot med åpne armer, ganske så bokstavelig talt, av henne. En dame som var både hjelpsom og usedvanlig blid: Marit Helene Spydevold.

Studenter har alltid helt naturlig betrodd sine personlige tanker og sorger til henne, og blitt lyttet til og tatt vare på. De ansatte, og ikke minst de eksterne sensorene, har fått en plass på sofaen å hvile på, et sted å puste ut og en kopp kaffe i hånda. Vi på MF har alltid hatt en støtte i Marit, både på det personlige og det profesjonelle plan. Var det noe man lurte på, trengte hjelp til eller bare måtte snakke med noen om, så var Marit den man kunne regne med og stole på. Hun tok seg tid også i hektiske perioder, og viet sin fulle oppmerksomhet til den som kom innom, uansett om det var en student, ansatt eller besøkende.

Men det er mer med denne damen som har viet hele sitt yrkesaktive liv til Herren og studentene: en av Marits mest unike egenskaper er den enorme interesse og innlevelsesevne hun viser ovenfor sine medmennesker. Hun ser, og hun husker. Legger man fram en liste med navn over søkere til studier, kurs eller stillinger kan man være sikker på at Marit kjenner enten vedkommende eller foreldre, barn eller ektefelle. Og hun vet som oftest årstallet de begynte på MF og hvilket prestegjeld de søgner til. Hun husker både enkelthendelser og sprell fra studenter (og lærere) helt tilbake til MFs tid i St. Olavs gate. Et bedre og raskere opplagsverk fin-

nes ikke, og det er en stor glede for folk som tar kontakt med MF og opplever at de er husket, både ved navn og ansikt. Hun er raus med ros og gode ord, og ser det gode i alle, og beskjedent som hun er kommer hun til å synes at jeg overdriver. Men det gjør jeg ikke.

TEKST: STEINAR MOE,
SENSOR VED MF

Siden 1970-årene har jeg vært sensor ved Menighetsfakultetet. Kontakten med institusjonen MF har betydd mye for meg – først og fremst faglig, men også i forhold til personer som har vært ansatt ved MF. Marit Helene Spydevold er en slik person. I løpet av varen slutter hun og navnet hennes blir borte fra listen over ansatte – men Marit som person blir av den grunn ikke borte. Akkurat som vi husker Marits far vil Marits navn være knyttet til MFs historikk.

Jeg har regelmessig tatt turer fra Tonsberg til MF. Jeg har fulgt et fast rituale på disse turene: Eksamensdagen – enten ved muntlig eksamen eller ved sensurarbeid av skriftlige oppgaver – startet alltid på Marits kontor. Der sto døren alltid åpen – og det ble tid til gode samtaler, et lite kakestykke og en kopp kaffe. Marit inkluderte oss alle, også vi som til daglig hadde vårt arbeid på fakultetet. Etter eksamensarbeidet var unnagjort ved det grønne bord, gikk turen igjen til Marits kontor – den gang for å føre karakterer inn i de tykke og sirlig skrevne protokollene. Tykke protokoller som sier noe om de mange studenter og kandidater som har avlagt eksamen ved MF. Marit holdt orden på disse protokollene, et arbeid som krever ryddighet og nøyaktighet – og ikke minst: oppdatering i forhold til alle fagplanene og alternativene i de ulike studieretningene.

Jeg traff Marit Helene Spydevold første gang på 60-tallet nede på det gamle MF i St. Olavsgt. 29. Hun videreførte noe av det som Signe Moshus representerte: en ekte og kjærlig omsorg for mennesker rundt seg, for studenter og ansatte. Og hun videreførte det som hennes far representerte: en brennende iver og kjærlighet for MF som institusjon. Og ikke minst: Hun videreførte noe av den gamle og solide kristendomstradisjon som hun ble kjent med i Østfold, i hennes hjem og som i årevis har vært et kjennemerke for MF – en bibelsk fundert kristendomsforståelse med Kristus i sentrum.

HISTORISKE LINJER:

Marit Helene Spydevold

«Helt frem til 1972 måtte man klare seg uten statsstøtte, og var avhengige av gaver, innsamlingsaksjoner og nøktern lønn. Dette skapte et eget samhold mellom studentene, de ansatte og MFs venner rundt i menigheter og foreninger. Nyansatte ble gjerne ønsket velkommen til «MF-familien». Lærerne måtte jo delta i den utadrettede virksomheten, men også mange administrativt ansatte har gjort en fantastisk jobb for fakultetet, og noen har stått studentene særlig nær. Landssekretærene ved MF fikk god kontakt med studentene, ikke minst på de årlige student- og kandidaturene land og strand rundt. I en særstilling stod gårdbrukersønnen /Eugen Spydevold/ fra Råde, som var kandidat fra MF i 1935. (...)

Signe Moshus var tilsatt som kontordame ved MF fra 1947 til 1968. Det ble mer enn bare kontorarbeid for frk. Moshus, som var en mye brukt samtalepartner og sjelesørger, og etter eget utsagn hadde forholdt seg til mer enn 1100 studenter i de årene hun arbeidet ved MF. Hun kjente hver enkelt, og ble omtalt som «studentenes mor». Hun fulgte med studentene når de kom ut i tjenesten, og hadde full oversikt over hvor MF-kandidatene var – og hvordan de var. (...) Datter av Eugen Spydevold, Marit Helene Spydevold, fortsatte på mange måter frk. Moshus' gjerning på MF, først i St. Olavsgate, og siden fra flyttingen i 1972 og frem til i dag (2008). Hun følger studentene fra innskriving til eksamen – og videre i prestetjenesten, og har en imponerende kunnskap om og kjennskap til MF-kandidatene. «Alle på MF kjenner henne, og ho kjenner dei fleste av oss», sies det i Mellom Søsken både 1974 og 1977.»

(Kilde: Tekst av prof. Vidar L. Haanes i «Mellom kirke og akademia», 2008)

MINNEORD OM PROFESSOR EDVIN LARSSON

Med sorg har vi mottatt meldingen om professor Edvin Larsson døde den 4. april i Uppsala, 84 år gammel.

Edvin Larsson ble født i Nord-Sverige, i Burträsk i Västerbotten, den 24. januar 1925. Som 19-åring dro han sørover til teologistudium i Uppsala. I 1962 tok han doktorgraden på en avhandling om Kristus som forbilde, og ble knyttet til det teologiske fakultetet i Uppsala som dosent 1962-1966.

Allerede høsten 1964 ble han innbudt til å undervise i en 6-ukers periode ved Det teologiske Menighetsfakultet i Oslo, og kort etter ble han som første utlending i MFs historie kalt til fast stilling som professor i faget Det nye Testamente. Han holdt sin tiltredelsesforelesning ved MF den 17. januar 1966, og han fortsatte som lærer og forsker ved Menighetsfakultetet helt til han gikk av for aldersgrensen i 1992.

Larsson kom til MF i en brytningstid, og han ble en del av den yngre generasjonen av lærere som kjempet fram at fakultetet ble åpnet for studenter med ikke-luthersk kirkeilknytning. Larsson var dekanus ved fakultetet i 1973-1975, i den perioden da spørsmålet om kvinnelige prester var mest intens.

For Edvin Larsson var på ingen måte noen stridens mann. Han var grundig i sin forskning, samvittighetsfull i sin undervisning og trygg og nær som veileder og venn, med kort vei til et smil og en god historie. Han hadde et forråd av gode historier som han med stor glede delte med kolleger og studenter, og hans tørrvittige og underfundige re-

plikker kunne muntre opp både på lærerråd og i kantina. Mange teologi- og kristendomsstudenter husker ham med stor takknemlighet for det han ga dem som medmeneske, som lærer og som veileder. Han sto for en solid teksttolkning og en sunn historisk dømmekraft og fant en fruktbar vei i faget mellom den ureflekterte tillit til kildene og den like ukritiske historiske skepsis som lett etableres i de akademiske miljøene. Hans store kommentar til Apostlenes gjerninger (i 3 bind) og artikkelsamlingen «Människan inför Bibeln» vil bli lest og brukt av nye generasjoner.

Larssons faglige nøkternhet hørte sammen med en trygg kirkelig forankring. Han hadde sin faste plass på MF's morgenandakter og viste oss i praksis at «morgonbön» hører med i livets gode rytme. Vi var aldri i tvil om at bibelforskningen for ham skulle tjene troens liv, også når den reiste de kritiske spørsmålene. Larsson var en flittig bidragsyter til kirkelig undervisning med foredrag og tekstgjennomgørelser, både i Norge og i Sverige. Det faglige arbeid sto i tjeneste for kirken.

Vi ser i dyp takknemlighet tilbake på Edvin Larssons tjeneste på Menighetsfakultetet, og lar våre tanker gå til dem som nå savner ham aller mest, hans hustru Barbro og hans datter Maria.

Professor Hans Kvalbein
Rektor Vidar L. Haanes

MF alumni

Populær samling for pensjonerte teologer

Vårens pensjonistsamling hadde tema: Forslag til ny ordning for hovedgudstjeneste i Den norske kirke. Tidligere leder for Liturgisk senter, Jørund Midttun, innledet og biskop em. Per Lønning hadde kommentarer. Det var god mat og livlige samtaler blant de over 50 som var til stede. Neste samling blir på MF 12. oktober hvor biskop em. Odd Bondevik kommer. Han vil spesielt snakke om tema rundt forkynnelsen.

Aktuelt

Helga Samset Håndbok for tekstlesere

**Å lese høyt
er ikke bare
å lese.**

**Denne boka er
uunnværlig for
alle tekstlesere
i menighetene
og en inspirasjon
for deg som ønsker
å dykke dypere ned
i bibeltekstene.**

Pris kr 249,-

nyhet

Verbum

www.bibel.no

Eva Hille sørget for god stemning på Sjomannskirkens stand

KARRIEREDAG 2009

TEKST OG FOTO: KRISTIN WALSTAD

Den 29. april var det liv i Gydas vei 4. Arbeidsgivere gjestet MF, og studentene fikk møte arbeidslivet ansikt til ansikt.

Det er ikke til å komme forbi at Sjomannskirken er et yndet arbeidssted for MF-studenten. I alle fall kunne det se slik ut, da det i timevis flokket seg folk rundt vaffeljernet og de to hyggelige damene på Sjomannskirkens stand. Eva Hille jobber til daglig med rekruttering til de mange spennende jobbene rundt omkring i verden.

Jeg møtte studentpresten Bjørn Inge Holberg, og spurte: – *Hvorfor bør studentene velge presteyrket?*

– Presteyrket er et viktig og spennende yrke i et samfunn i endring! Ivær han. – Møte med enkeltmennesket er viktig for meg, og jeg opplever at presterollen fortsatt står sterkt blant folk.

Er MF-studenter attraktive for Sjomannskirken?

– Vi har veldig god erfaring med topp kvalifiserte prester fra MF, sier hun. – Vi arrangerer årlig en tur for en gruppe studenter, slik at de kan få bli bedre kjent med hva det vil si å jobbe i en sjomannskirke.

Men ønsker dere bare å rekruttere prestespiser?

– Nei, vi er også interessert i de andre studentene. Vi jobber med brobygging der vi er til stede. Her kan kunnskap om religion, kulturer og samfunnsfag være en viktig ressurs for nordmenn i utlandet, avslutter Hille.

ØNSKER VELKOMMEN TIL NIDAROS

Marit Midtsian og Steinar Skomedal (bildet) representerte Nidaros bispedømme denne dagen. Med en stor bolle sjokolade på bordet, ble flere studenter fristet til å stoppe opp med sine spørsmål.

Hvorfor bør jeg velge en jobb i kirken?

Nidaros bispedømme svarte klart og tydelig: – Meningsfullt. Nært mennesker. Personlig utfordrende. Variert.

I Nidaros bispedømme er det for tiden gode jobbmuligheter for nyutdannede.

ANDAKT DET BRUTTE LIV

«We must be broken bread
and poured out wine»

Jeg hadde engang en venn fra Uganda som ofte sa til oss: «We must be broken bread and poured out wine». Jeg syntes det lød sært – inntil hans eget liv ble «brutt i stykker» under Idi Amins diktatur i syttiårene. Profeten Jesaja sier om Herrens lidende tjener, at han ble «knust». Er livet slik?

Mitt arbeid innen nødhjelp og misjon har sendt meg inn i nød og død i den store verden. Jeg har måttet gå gjennom dødsskyggens dal under folkemordet i Rwanda i 1994; jeg har skreket mot himmelen under sultkatastrofer i Etiopia, og jeg har merket raseriet bli som en brann i halsen i møtet med apartheid i Sør-Afrika.

I mitt eget liv har døden banket på, ikke kun når en jeg elsker gikk i døden; jeg har selv fått oppleve at døden banket på min dør. Minnet sitter ennå i meg som en lammende frykt som kan ta strupetak inne i nattens mareritt.

Livet er ikke bare godt. I Rwanda husker jeg en som sa, da det gikk som verst: «Djevelen er ikke i helvete, men i Rwanda». Det gode liv kan forvandles til et helvete når det onde og den onde får løpe løpsk.

Det første jeg sier når jeg kommer ut av nattens mørke, er derfor: «Jeg forsaker djevelen og alle hans gjerninger og alt hans vesen». Og så slår jeg korsets tegn.

Hvorfor? Jo, for å minne ham på hvor han har tapt. I mitt liv handler Jesu død på korset om hans seier over satan. Paulus taler om at djevelen og alt hans vesen ble avvæpnet, stilt of-fentlig til skue og ført i triumf tog etter seierherren Jesus.

TEKST: KNUD JØRGENSEN
FØRSTEMANUENSIS II
ILLUSTRASJON: ANNE REE

Jesu lidelse og død handler om stedfortredelse. «For min skyld ble du så forlatt, og av Guds vrede taget fatt, at aldri jeg forlates skal i dødens grumme, dype dal». Han gikk i mitt sted, han bar mine synder opp på korstreet, han tok mitt gjeldsbrev og naglet det til korset, sier Paulus.

Det betyr at lidelsen har fått et ansikt. Hans liv ble brutt, sønderbrutt, for at mitt brutte liv kan bli et helet liv. For jeg vet nå at mine synder er slettet ut og at djevelen og hans hærs-kare har lidd nederlag. Hvordan vet jeg det? Den danske dikter Kaj Munk sa det slik: «La dem kun slå oss ihjel Langfredag. Vi lurer dem likevel påskemorgen!»

Det har gjort mitt brutte liv annerledes; ikke til en idyllisk blomstereng, men til et liv, hvor lidelsen har mistet sin vonde brodd.

For en del år siden lå jeg i en sykehusseng og ventet på portøren, på vei til en livstruende operasjon. Det var som om frykten og mørket skulle kvele meg. Først ropte jeg som Jesus på korset: «Min Gud, min Gud! Hvorfor har du forlatt meg?» Intet svar. Men så var det som om et bibelord kom vandrende inn i frykten: «Enten vi lever eller dør, hører vi Herren til». Frykten for lidelsen satt fortsatt i fotenden, men det gjorde også han, som Jesaja kalte «en smertenes mann, kjent med sykdom».

Denne lidelsenes mann går omkring alle vegne hvor der reises kors og hvor livet forvandles til sorg og skrik. Langt inn i mørket går han, som bar våre lidelser og tok våre sykdommer.

F
E
S
:

FORSKNING

AKTUELT

MF på publiseringstoppen for fjerde år på rad

I statistikken over vitenskapelig publisering for alle universiteter, vitenskapelige høyskoler og høyskoler topper Menighetsfakultetet listen for fjerde år på rad. Med 128,8 publiseringspoeng i 2008 er MF øverst enten man regner publiseringspoeng pr. fagårsverk (2,3) eller publiseringspoeng pr. førstestilling (4,9).

Forestående disputas

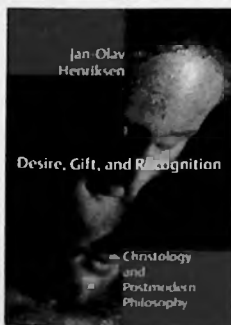
Stipendiat John Kaufman har fått en positiv komiteuttalelse på sin doktoravhandling med tittelen «Becoming Divine, Becoming Human: Deification Themes in Irenaeus of Lyons». Lys og liv gratulerer! Det blir prøveforelesninger og disputas 15.-16. juni på MF.

Innsatte på pilegrimsvandring

De senere årene har det vært en økende interesse for pilegrimstradisjoner og pilegrimsvandringer. Mange søker de erfaringer som det å gå pilegrim kan innebære. Som et alternativt element i soning av fengselsstraff har også innsatte i norske fengsler gått pilegrimsleden fra Oslo til Nidaros. Professor Leif Gunnar Engedal har fått midler fra Justisdepartementet for å forske på de erfaringer som de innsatte gjør når de går pilegrim: Hvilke erfaringer eller hendelser underveis blir viktige, og hvilke følger har dette for innsattes selvforståelse, for videre soning og rehabilitering? Forskningsprosjektet startes i vår og sluttføres i løpet av 2009.

Ny bok: «Desire, Gift and Recognition. Christology and Postmodern Philosophy.»

Professor Jan-Olav Henriksen har nylig kommet ut med bok, der han knytter kirkens forståelse av Jesus som sann Gud og sant menneske til hverdagslige fenomener som begjær, gave og anerkjennelse. Boken er et viktig bidrag til samtidens teologi, der forfatteren har sett på de synoptiske evangeliene i lys av postmoderne filosofi. «Using a sort of wide-scope optics, Henriksen sees humanity, God, and Christ as internally related, while maintaining distinctions. Jesus is fully human by being shaped by his desires for a Kingdom of

Otherness that surpasses all goals. Yet divine grace becomes manifest exactly in the midst of such experiences, where we are both recognized as others and yet been given in excess. This divine economy cannot stop.» Niels Henrik Gregersen, Københavns Universitet. Boken har kommet ut på Eerdmans forlag. www.eerdmans.com

«Africanization of Pastoral Care» – et Nord/Sør-prosjekt

MF har i en årrekke hatt en samarbeidsavtale med et teologisk fakultet i Tanzania, Makumira University College. I august i år sluttføres et 4-årig forsknings- og utviklingsprosjekt utviklet som et samarbeid mellom fakultetet i Tanzania, Misjonshøgskolen (MHS) og MF. Seks tanzanianske teologer har deltatt sammen med Øyvind M. Eide fra MHS og professor Leif Gunnar Engedal fra MF. Prosjektet har en sterk praksisorientering. Det reflekterer over og bearbejder et omfattende materiale fra diakonal og sjelesørgerisk praksis i menigheter i Tanzania. Resultatet foreligger nå i tre bøker til bruk i teologisk-diakonal utdanning og praktisk menighetsliv i Tanzania. Bind I: Restoring Life in Christ. Dialogues of Care in Christian Communities. An African Perspective (2008); Bind II: Restoring Life in Christ. Pastoral Care and Domestic Violence. African Experiences (2009); Bind III: Restoring Life in Christ. Pastoral Care and Human Suffering. African Experiences (2009).

Kritiske perspektiver på skoleutvikling

Prof. i religionspedagogikk ved MF, Geir Afdal, deltar i et spennende bokprosjekt som skal gi kritiske perspektiver til norsk skoleutvikling. Cand. polit. og MFs styreleder Svein Helgesen bidrar også i boken som lanseres på Litteraturhuset i Oslo den 10. juni.

Innvielse av Det europeiske Wergelandsenter

Heid Leganger-Krogstad, førsteamanuensis i religionspedagogikk ved MF, deltok på innvielsen av Det europeiske Wergelandsenter i Oslo den 28. og 29. mai. Norge har etter en samarbeidsavtale med Europarådet påtatt seg ansvaret for å opprette et senter for etter-

utdanning av lærere for å bygge et tryggere Europa. Leganger-Krogstad har deltatt i en arbeidsgruppe i Europarådet som har bidratt til gjenomtenkning av Religionsdimensjonen ved interkulturell utdanning. Senteret har allerede engasjert en professor i religionspedagogikk fra Warwick i England. Jackson var med i den omtalte arbeidsgruppen og har arbeidet med å klargjøre profilen på et slikt senter. Flere MF-ansatte deltar i forskningsnettverk med Jackson. Fagsenteret skal etableres i tilknytning til HL-senteret, Villa Grande, på Bygdøy. Sentral i virksomheten er opplæring i interkulturell forståelse, menneskerettigheter og demokratisk medborgerskap. www.theewc.org

MITT FUNN MER ENN SEX

Seksualitet er mer enn sex. Hvorfor snakkes det stort sett kun om samleie når vi snakker om seksualitet?

Hva er seksualitet? Alle har vi tanker om seksualitet, men påstanden jeg kommer med i min spesialavhandling «Mer enn sex», er at folk flest, inkludert i kristne sammenhenger, i stor grad blir værende i et smalt, handlingsmessig fokus. Jeg kaller dette «målfokusert seksualitet». Med dette mener jeg at seksualitetens mangfoldige og positive aspekter forsvinner i ensidig fokus på seksuelle handlinger, og da særlig samleie.

I min avhandling lokaliserer jeg sentrale aspekter ved seksualiteten og deler dem inn i fire dimensjoner: biologisk, psykologisk, etisk, kulturell. Den biologiske dimensjonen involverer vår fysiske fremtreden, og da særlig ut-

viklingen av fysiske, seksuelle karakteristika. Den psykologiske dimensjonen handler i stor grad om holdninger, tanker og følelser knyttet til oss selv og andre. Den etiske dimensjonen innen seksualiteten handler særskilt om våre tanker og følelser, handlinger og atferd når det gjelder hva som er rett og galt, godt og ondt på det seksuelle området. Den siste av disse fire dimensjonene er den kulturelle dimensjonen. Denne dimensjonen er på mange måter summen av alt som influerer tanker og handlinger, både historisk sett og i vår egen samtid.

I tillegg legger jeg til kategorien relasjon, samt det jeg anser som kanskje det viktigste, nemlig distinksjonen mellom å være og å gjøre. På samme måte som vi er kjønn, så er vi alle seksuelle mennesker, uavhengig av hvordan vi handler.

Jeg har funnet at kristen etikk ofte opererer med en for smal forståelse av seksualitetsbegrepet, og at det kan virke ekskluderende, særlig for folk som lever uten partner. Og da tenker jeg altså ikke på å inkludere mange typer sex som konservativ kristen etikk er imot, men jeg tenker på aspekter ved seksualiteten som konservativ kristen etikk ikke er imot.

Også mennesker som lever uten partner har seksuelle følelser, tanker og drommer som er

en del av deres seksualitet, men som ikke har noe med samleie å gjøre. Hvis man får høre at seksualitet bare hører til i ekteskapet, faller alt dette nevnte utenfor. Da er det lett å feilaktig konkludere på en slik måte at deler av deres seksualitet enten er uetisk, eller ikke en del av seksualiteten. Det smale seksualitetsbegrepet virker da ekskluderende.

Hvorfor er det så viktig med en vid forståelse, og hvordan kan et vidt seksualitetsbegrep inkludere også de som lever uten partner, selv i en konservativ kristen seksualetikk? Hvis man fokuserer mye bredere på seksualiteten, kan både gifte og mennesker som ikke lever i mer eller mindre forpliktende seksuelle relasjoner, få hjelp til å gi andre aspekter ved seksualiteten verdi. Vi er alle 100% seksuelle. Seksualiteten er ingen bryter som skrur på i det man sier ja til å leve sammen. Den er der helt fra vi ankommer denne verden. I tillegg er de slik at seksualiteten er så mangfoldig at alle mennesker opplever noe av alt det seksualiteten har å by på, men ingen opplever alt. Det er ikke slik at de som er gift eller har partner har seksualitet, mens de som ikke har kjæreste ikke har seksualitet. Alle opplever noe, ingen opplever alt. Et vidt seksualitetsbegrep lar oss se dette, og inkluderer alle. Derfor er det hensiktsmessig med en vid forståelse.

TEKST: ELISE OTTESEN SØVIK,
MASTERSTUDENT
PORTRETT: MARIANNE TORP

KRONIKK EN RESEPT MOT RELIGIØS ANALFABETISME?

Da jeg for snart ti år siden var fellow i teologi ved et britisk universitet, bodde jeg i et college sammen med forskere, masterstudenter og phd-studenter i andre fag. Ganske raskt etter at jeg kom dit spurte en ung og våken masterstudent hva jeg drev med, og jeg svarte at jeg var professor i teologi. Hva er det? spurte han.

TEKST: JAN-OLAV HENRIKSEN
ILLUSTRASJONSFOTO: SXC.HU

Det har å gjøre med religion, svarte jeg. Good religion or bad religion? var hans respons. Så langt rakk hans kunnskaper om temaet, og dette var hans kategorier for å forstå det.

Historien er illustrerende for noe av den bakgrunnen som finnes for at de engelske forskningsrådene for tiden har satset 13,5 mill GBP (ingen trykkfeil) for å satse på forskning og kunnskapsproduksjon om forholdet mellom religion og samfunn. Erkjennelsen av religiøs analfabetisme har skapt erkjennelse av at det britiske samfunnet er nødt til å besinne seg på en helt annen måte enn hittil på å forstå hva religion betyr for deler av befolkningen. Det er ikke lenger tilstrekkelig å peke på at Storbritannia er et av de mest avkristnede og sekulære land i Vest-Europa, ja i verden. En slik beskrivelse tildekker en rekke faktorer som er viktige å være oppmerksom på. Uten å foregripe noe, kan man nok si at enkelte av resultatene i forskningsprogrammet kan endre manges oppfatning av samspeillet mellom religion og samfunn. Som medlem i styringsgruppen har jeg fått anledning til å tenke litt gjennom forholdene her hjemme, også.

Er det norske samfunnet preget av religiøs analfabetisme, eller står det i fare for å bli det? Det finnes i hvert fall trekk som kan peke i retning av at vi risikerer å bli det. Jeg skal i det følgende peke på noen trekk som kan gå i den retning, og på hvorfor det bør arbeides for å motvirke dette.

For det første er det mulig å konstatere en stadig tendens til å «fryse fast» bildet av religion i en bestemt form. Dette, som kalles essensialisering, gjelder særlig islam. Men både islam og kristendom er alltid preget av historie og kultur, og finnes ikke «i og for seg». Det er problematisk når man i debatter til stadighet møter påstander av typen «islam er slik». Det gjelder både politikere og konservative kristne som er bekymret for at islam skal bidra til å fortrenge kristentroen fra landet og det norske folk. Men den samme form for kontekstløshet kommer også til uttrykk når unge, ivrige muslimer anfører koranvers i avisinnlegg for å si hva som er tillatt og ikke i følge deres tro, eller når mediene intervjuer utvalgte representanter for islam uten å kontrastere deres uttalelser med alternative stemmer. Slikt bidrar

ikke bare til å opprettholde stereotypier, men tegner islam med enda grovere streker enn dem som brukes når man tror at fremstillingen av norsk kristendom kan foregå ved at man sikrer seg uttalelser fra den liberale og den konservative leiren. Det er en stereotypi som er nøyaktig dobbelt så nyansert som den man bruker på islam, siden man her skjeller mellom to kristendomsformer. Særlig treffende er den neppe lenger.

Å nyansere de religiøse stemmene er viktig for at ikke bare ytterpunktene kommer til orde. Vi har etter hvert nok data til å vite at flertallet ikke befinner seg der, verken når det gjelder muslimer eller kristne. Dersom bare ytterpunktene representeres, blir bildet av det religiøse Norge fortenget. Det bidrar til å opprettholde ytterpunktene gjensidige fiendebilder på en måte som ikke sikrer ansvarlig diskusjon og kritisk drøfting av religionens rolle i samfunnet. Er det noe ytterliggående muslimer, fundamentalistiske kristne og religionshatende humanetikere sannsynligvis har felles, er det at de er like lite villige til å lytte til motparten som motparten er villig til å lytte til dem.

En diskusjon om religion og dens plass i det sekulære samfunnet (som er det samfunnet de fleste rimeligvis ønsker seg) er nødvendig for at borgere som tilhører ulike grupper også kan motivere sitt engasjement i og for samfunnet med bakgrunn i sin egen religiøse overbevisning. Det gjelder med andre ord å fremme en dialog om religion i samfunnet som ikke holder flertallet utenfor, eller fullstendig nøytraliserer deres religion som en ressurs for å ta ansvar for samfunnet de er medlemmer i. Slik jeg leser Jürgen Habermas om religion, er dette et viktig anliggende, fordi det er det eneste som sikrer en form for integrasjon. Dersom mennesker blir definert

utenfor det offentlige rom fordi de har bestemte religiøse motivasjoner, motvirker det deres integrasjon i samfunnet.

Diskusjon om religion med et bredere spekter av aktører kan forstyrre og endre forestillingene om «de andre.» Dette er viktig fordi unge som opplever å få sin religiøse posisjon tatt på alvor i det samfunnet de befinner seg i, rimeligvis vil ha mindre behov for selv å ty til forenklerende og uhistoriske stereotypier om hva det er å være kristen eller muslim når de skal utvikle sin egen religiøse identitet.

Det er for øvrig slående hvordan ytterpunktene ofte synes å ha behov for hverandre, enten det nå er ytterliggående muslimer som trenger sine «fratagne» sekulære landsmenn, konservative kristne som trenger kristendoms-hatende humanetikere, eller kreasjonister som trenger de mest livssynsnaturalistiske blant biologene. Eller omvendt. Får slike grupper dominere, sikres i hvert fall ikke mangfoldet. I den grad lærere, forskere, journalister, og andre som arbeider med religion kan bidra i denne sammenheng, må det være for å få frem mangfoldet og nyansene som finnes på gras-rotta, og ikke bare gi stemme til autoriteter og (selv-)autoriserte aktører.

Pluralisme er med andre ord like mye en gevinst for de enkelte religiøse grupper i samfunnet, som det er for en kvalifisert og kritisk debatt om religion. For å vende tilbake til bildet om religions analfabetisme: det er ved å lære språket i dets rikdom og variasjon at vi blir best i stand til å artikulere oss nyansert og mest treffende. Uten et rikt og variert språk om religion risikerer vi bare å treffe våre allerede eksisterende stråmenn med kritikken vi utvikler overfor religionens problematiske former.

Ta deltidsstudier mens du er i jobb

Nye kurs starter høsten 2009 i Oslo og Harstad:

OSLO

RLE 1 (15+15 stp)
lørdagsundervisning i 2 semestre

RLE 2 (15+15 stp)
lørdagsundervisning i 2 semestre

Erfaringsbasert Master i RLE / Religion og etikk (90 stp)

- lørdagsundervisning 4 semestre.
+ avhandling 5. - 6. semester
- oppstart alle lørdagsstudiene 22. august

Kristendom og billedkunst (10 stp)

- undervisning 9 torsdagskvelder over ett semester
- oppstart 27. august

HARSTAD

Religion og estetikk (10+10 stp)
i samarbeid med Folkeuniversiteter Harstad
- undervisning 4 helger pr. semester.
(fredag etterm./lørdag)
- oppstart 28. - 29. august

STUDIEAVGIFT PER SEMESTER:

RLE 1 og 2, Erfaringsbasert master:
kr. 2.500,-
Kristendom og billedkunst:
kr. 2.000,-
Religion og estetikk:
kr. 3.500,-

Soknadsfrist: 15. juni 2009.

For søknadsskjema, brosjyre og emnepresentasjon: www.mf.no/videreutdanning
Kontaktpersoner: Bøe/Midttun på tlf. 22 59 05 00 eller e-post: deltid@mf.no

VITAL BASE® Benkeputer

Putene har en sterk aldrings- og varmebestandig friksjonsduk på undersiden som sørger for at den ligger i ro på benken. Alle putene har glidelås for enkelt vedlikehold og rengjøring av trekk. Mer enn 400 fargenyanser i flammehemmende tekstiler av ull og ullblandinger.

Be om prøver og pristilbud!

VITAL BASE

Your Challenge - Our Science

Myravegen 9, N-6060 Hareid
Tel +47 70 09 59 50 | firmapost@vitalbase.no
www.vitalbase.no

Individuell tilpasning og ergonomisk utforming.
Seteputer, ryggputer, kneputer, formløst tilpasning.
Nesten alt er mulig.

Asbjørn Finholt

Advokat
Postboks 7, 2001 Lillestrøm
Tlf. 63 81 60 80

ET MØTE MED GUD I HVERDAGEN

16.-18. mars var det duket for hverdagsretreat på MF. Min deltakelse var et resultat av en impulshandling, og jeg ante lite om hva jeg skulle være med på. Hverdagsretreat er å søke Gud – med hvilepuls, kunne jeg lese i brosjyren. Nettopp dette var retreaten for meg. En anledning til å søke Gud i en overfylt hverdag. En hverdag der døgnet har for få timer, uka for få dager og livet er fylt med burde og skulle ha gjort. Gud har en tendens til å virke fjern i min hverdag, og nå fikk jeg en sjanse til å søke Han, finne plass til Gud også.

Tretti minutters bønnetid hver dag under retreaten ble et pusterom. Et møtested for meg og Gud, hvor vi begge var til stede. Det var det jeg erfarte, Gud var i mitt nærvær, Han var 100 % tilstede. Vi møttes og jeg fikk lagt fram alt jeg tenkte på, jeg kjente jeg fikk hvile hos Ham. En ny og god erfaring, at Gud hadde tid til å møte meg. Jeg var lydhør og fikk kjenne at Gud er nær, også i min hverdag.

TEKST: SOLVEIG MARIT M. LILAND, MF-STUDENT
ILLUSTRASJONSFOTO: SXC.HU

Det skal ikke være slitsomt å være kristen

Dagens samfunn har masse lover og regler. Noen ganger føles det som om det er regler for alt mulig.

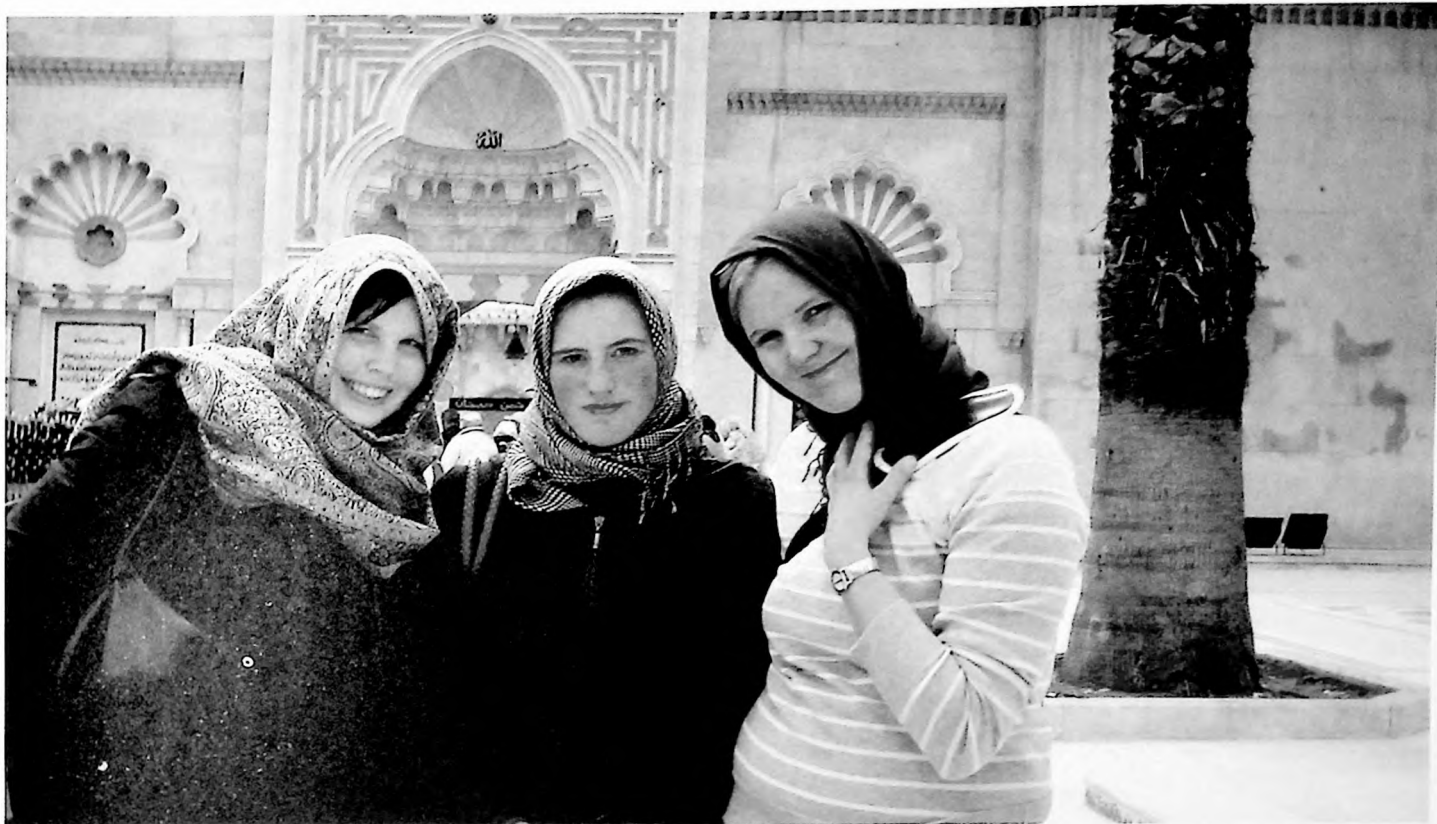
TEKST: IDA KROGSTAD,
STUDENTRÅDSLEDER

For eksempel når du skal ut og fly er det 1000 ting å huske på. Det er regler for hvor mange kg bagasje du kan ha, det er lover for hva du kan ha i veska. Skal du ha med noe som er flytende med i handbagasjen er det regler om at du ikke kan ha mer 100 ml i hver flaske og max 1 liter til sammen. Dette skal i tillegg ligge pakket i en gjennomsiktig plastpose. Og det er mer enn en gang jeg har blitt bedt om å sette igjen hårsprayen min på utsiden av sikkerhetskontrollen. For et styr!!

På Jesu tid var det også mye styr. Det var mange lover og regler. Kanskje ikke lover om hvor du kunne ha med deg hårspray, men al-

likevel mange lover. Lovene og reglene på den tiden var det ofte fariseerne som stod for. De la tunge byrder på folk om når man måtte be, ofre og gå i tempel osv. Det er ikke sannelig det skal være å være kristen. Vi har nok stress og press i de hverdagslige «byrder». Det er nok slit å prøve å klare å henge med på skole, jobb og fritidsaktiviteter. Å være kristen skal ikke være enda en ting du må øve på eller trene til.

Å være en kristen skal være å si ja til å følge Jesus, si ja til hans nåde. Du skal ta hans åk på deg, og ved det få det evige liv og den evige frelse. Du trenger ikke kunne hele bibelen utenat eller få A på alle eksamener for å være kristen.

YALLA HABIBI!

En studines korte refleksjoner over studietur til Syria.

TEKST: HANNE MARIE I. PEDERSEN-ERIKSEN
FOTO: PER KRISTIAN SÆTRE, OGSÅ DELTAKER PÅ TUREN

Over 30 nordmenn med en eller annen bakgrunn i MF sin historie tok turen nedover til dette landet alle har hørt om, men ingen har noe forhold til. Jeg for eksempel, visste bare at man får problemer med gretne, israelske vakter hvis man tropper opp med syrisk stempel i passet på vei inn i Israel. Også visste jeg at hovedstaden Damaskus var nevnt i Bibelen. Så det var ikke store kunnskapen jeg satt med. Desto enda mer spennende å dra av gårde, siden forventningene var litt diffuse!

Mandag 23. mars: Etter en rimelig kjapp flytur ned Europa, med en mellomlanding i Wien, var vi så vidt kommet over grensen til Asia før vi stupte ned i det forjettede land. Damaskus har en ganske liten flyplass og de aller fleste av flyavgangene, faktisk alle unntatt den til Wien, går til de arabiske landene og Russland. Dette viser hvor Syria også ser hen: Heller mot øst enn mot vest! De har nektet import av amerikanske produkter og dette er det

første landet jeg har vært i hvor det ikke finnes Coca Cola eller McDonalds. Syria er et land med en herlig blanding av lang religionshistorie og et samfunn på vei til å moderniseres. Hver syrisk mann med respekt for seg selv vandrer rundt i lange skinnjakker, mens kvinnene må ha en eller annen form for glitter på hijaben eller veska.

Det som fascinerte meg mest når det gjaldt Syria, var religionsdialogen som kontinuerlig pågikk og var en naturlig del av den religiøse hverdagen. Ulike hellige bygninger og domer står om hverandre i byene, og den syriske religionshistorien er svært mangfoldig. Som en reisekamerat så fortreffelig påpekte at hadde vært en gjenganger på turen: «Tidligere har det vært et romersk tempel, for det ble bygget om til kirke før muslimene kom og gjorde det til en moske.» Ummayademoskeene i Damaskus og Aleppo ble besøkt og her måtte vi jentene på med hjemmelaget, norsk hijab og lånt burka. En sær opplevelse for rødstrømpene fra MF.

Vi så fryktelig mye stein, som oftest formet som ruiner. Eventuelt høye fjell og berg. Jeg ble

gang på gang imponert over alle de flotte byggverkene som har blitt reist i løpet av mange tusen år. Storslåtte borger som klorer seg fast på forblåste åser, nesten intakte oldtidsbyer og gamle helligdommer. Hvordan i all verden har de klart det uten moderne byggemaskiner? Særlig korsfarer borgen Krak des Chevalliers, ruinbyen i Palmyra og St. Simeonskatedralen gjorde uforglemmelige inntrykk på meg.

En spesiell opplevelse fra turen som jeg liker å trekke frem, var besøket på Deir Mar Musa. Det er et syrisk-katolsk kloster og ledes av fader Paolo. Klosteret er mer enn 1400 år gammelt og et sted alle, uansett bakgrunn og religiøs tro, er hjertelig velkomne. Vi fikk her oppleve en kveldsmesse med en særegen liturgi bygget på Fader Paolos økumeniske tankegang!

Det er særlig et bilde jeg sitter igjen med etter turen; Hans Kvalbein og Oskar Skarsaune som hopper glisende rundt i ruinene i Palmyra med en vakker solnedgang i bakgrunnen.

MF FÅR NY PRAKTIKUMSLEDER

Fredrik Saxegaard (42) er nå ansatt i stillingen som praktikumsleder ved Det teologiske Menighetsfakultet. Til høsten overtar han stafettpinnen fra Halvor Nordhaug.

Saxegaard er i dag ansatt som seniorrådgiver i Den norske kirkes Presteforening der han i fem år har arbeidet med etter- og videreutdanning for prester. Hans fagområder er homiletikk, pastoralutvikling og internasjonalt arbeid. Han har også syv års erfaring som prest i Gjerdrum.

Stillingen som praktikumsleder er en svært sentral stilling, både for MF og for Den nor-

ske kirke. Praktikumslederen skal undervise i prekenlære og pastoral ledelse, og ha ansvar for profesjonsutdanningen i teologi og den personlige forming av kommende prester.

– Jeg er svært glad for at Fredrik Saxegaard, med sin erfaring og kompetanse, har sagt ja til denne stillingen, sier rektor Vidar L. Haanes. Hans kvalifikasjoner og personlige egenskaper gjør ham vel egnet til denne oppgaven.

LEKTOR- OG ADJUNKTUTDANNING ET 5/4-ÅRIG PROGRAM

Fra høsten 2009 kan du ta full lærerutdanning ved Det teologiske Menighetsfakultet gjennom studieprogrammet Lektor/adjunkt. Studiet gir deg undervisningskompetanse i minst to fag: RLE/religion og etikk og samfunnsfag.

Den praktisk-pedagogiske utdanningen gis i samarbeid med Høgskolen i Østfold. Lektorutdanningen ved Det teologiske Menighetsfakultet gir undervisningskompetanse i grunnskolen på mellom- og ungdomstrinnet og i videregående skole, med vekt på fagene RLE/religion og etikk og samfunnsfag. Andre fag kan også tilpasses programmet. Dersom du avslutter etter 4 år (før masterfordypning og avhandling), får du kompetanse som adjunkt i skolen. Gjennomfører du hele programmet på fem år, får du full lektorkompetanse.

STUDIETS OPPBYGGING

I de to første årene studerer du årsenheter i kristendomskunnskap/RLE og samfunnsfag, samt ex. phil. Det tredje året velger du fordypningsemne i RLE/religion og etikk og starter første del av masterstudiet. Deretter følger en ett-årig praktisk-pedagogisk utdanning (PPU). Det siste året arbeider du først med masteremner, før du skriver en avhandling under veiledning av faglærer.

Det er mulig å bli innpasset i programmet både i tredje og femte semester, dersom du har stu-

dert andre relevante fag enn kristendomskunnskap/RLE/religionsvitenskap ved MF eller andre universitet og høyskoler. MF avgjør etter søknad hvilke fag som kan godkjennes.

PRAKTISK – PEDAGOGISK UTDANNING (PPU)
Undervisningsstedet er MF på Majorstuen i Oslo, men det vil bli noen heldagssamlinger (ca 3-5 dager per semester) i Halden sammen med PPU-studenter i andre fag. Praksis utgjør 20 uker av PPU-utdanningen. Studentene får veiledet praksis på skoler i Oslo og nærmeste omegn. All praksis er obligatorisk.

Det er også mulig å søke opptak kun på PPU-studiet fra høsten 2010. Det forutsetter at du har minimum en bachelorgrad med to skolefag (minimum 60 stp av hvert) fra universitet eller høyskole, der ett av fagene er KRL/kristendomskunnskap/religionshistorie eller tilsvarende og gjerne et samfunnsfag. Opptak på PPU kan også innvilges med bare ett fag (ettfags PPU). Studenter som kun har ett undervisningsfag, tar flere studiepoeng fagdiktikk i dette faget.

FAKTA

> VARIGHET

5/4 år (lektor/adjunkt)

> SØKNADSRIST

Søknadsfrist: 15. juni direkte til MF
Søknadsskjema finnes på www.mf.no/opptak

De som allerede er tatt opp som studenter ved MF, søker lokalt om opptak på programmet.

Studenter fra andre universiteter og høyskoler kan innpasses til programmet etter søknad.

> KONTAKT

Studieveileder ved Avdeling for Religion og Pedagogikk

E: skole@mf.no
T: +47 22 59 05 00

Vil du ha en bank som kjenner deg?

Sten Eriksen
Kundetilgjeng
16 39 17 37 76

Mange kjenner oss som banken for kristne organisasjoner i Norge. Det du kanskje ikke vet, er at vi også kan være din bank. Vi har lang erfaring med oppfølging av personkunder over hele landet.

Ta kontakt på telefon 38 17 35 00 eller www.sparebankenpluss.no for mer informasjon. Det er alltid hyggelig å prate med kjentfolk.

+ BANK

FOLK

REDIGERT AV: MARIANNE TORP

Personalnytt

Tre veteraner slutter ved MF: Konsulent **Marit Helene Spydevold** slutter ved MF i sommer etter oppnådd pensjonsalder. Hun begynte som sekretær i 1965 og har hatt sin tjeneste ved MF i hele 44 år. Professor i systematisk teologi, **Lars Østnor**, fyller 70 år i juli og avslutter sin tjeneste ved MF 1. august. Østnor hadde sin første stilling ved MF i 1968 og slutter etter tilsammen 38 års virke ved MF.

Kantineassistent **Ellen Irene Veili** (bildet) slutter etter oppnådd pensjonsalder i sommer. Hun har hatt MF som sin arbeidsplass i 28 år.

Nyansettelser: **Fredrik Saxegaard** er tilsatt i stillingen som praktikumsleder fra 1. august 2009. **Kjetil Fretheim** er tilsatt som førsteamanuensis i samfunnsfag fra 1. august 2009. **Torunn Osnes** er tilsatt som stipendiat i NT fra 1. september 2009. **Eskil Skjeldal** er tilsatt som stipendiat i ST fra 1. september 2009. **Hilde Brekke Møller** er begynner som stipendiat i NT fra 1. september 2009.

PÅSKEGUDSTJENESTE

Ståle Johan Aklestad leder an prosesjonen, etterfulgt av Aine Marie Svendsen og Tore Schwartz Olsen ved årets påskekudstjeneste. Tema for gudstjenesten var Demring og stipendiat Bård E. H. Norheim holdt preken.

KLIMAAKSJONEN SOS FRA SØR

Regionskonsulent i Oslo, Asker og Bærum, **Ole Andreas Holen** (til høyre) kom på besøk til MF sammen med **Kaleli Mully** fra Kenya for å oppfordre studentene til å gå med bøsse på aksjonsdagen 31. mars. Student **Sara Utne** vervet bøssebærere til Majorstuskrysset og Majorstuen menighet. Kirkens Nødhjelp regner med å samle inn 30 millioner på landsbasis. Ti studenter deltok fra Menighetsfakultetet.

BEGJÆR OG TEOLOGI

var tema for et internasjonalt teologisk seminar som ble holdt på MF i samarbeid med universitetet i Agder i slutten av mars. I tillegg til forskerne på bildet, deltok **Jayne Svenungsson** fra Stockholm School of Theology og **LeRon Shults** fra Universitetet i Agder. Fra venstre, **Ola Sigurdson**, Göteborg Universitet, **Christine Yoder**, Columbia Theological Seminary, Decatur USA, **Rita N. Brock**, Faith Voices for the Common Good, Oakland USA, **Jan-Olav Henriksen**, MF, **Wendy Farley**, Emory University, Atlanta USA og **Cristina Grenholm**, Karlstad Universitet.

RELASJONSBASERT UNGDOMSARBEID

var tema for fagdagen hvor **Andrew Root** fra Luther Seminary var hovedgjest. Det var en rekke verksteder å velge mellom hvor **Sub Church**, **UrtaUngUt** også var med. Fagdagene på UKT fungerer som viktige faglige møtepunkter for alle som arbeider med kristent ungdomsarbeid.

HVA SKAL JEG BLI NÅR JEG BLIR STOR?

Det var trangt i kafé Ole da fokus ble satt på mulighetene ved å ta en solid utdannelse på MF. Samfunnsforsker og filosof Henrik Syse, Kristine Aksøy fra Kirkerådets Barn og unge i trosopplæring, inspektør Harald Gautestad og forholdsvis fersk prest, Lena Rebekka M. Risnes delte sine erfaringer.

Studentene deltok med en rekke korte dramastykker, som her da Abraham teller stjernene. Fra venstre, Øyvind Atland, Ørjan Frøvig, Torstein Eidem Nordal og Espen Holm.

MÅLTID UTEN STOLER

Kateketstudentene hadde ansvar for denne gudstjenesten i MF-kapellet. Alle stoler var fjernet og ulike stasjoner var plassert i rommet. De fem bordene hadde symboler som uttrykte nattverden som takkemåltid, styrkemåltid, fellesskapsmåltid, forvandlingsmåltid og tilgivelse.

ESTETIKKEN I RELIGIONENE

25-30 engasjerte studenter følger kurset om estetikken i religionene (KRL228) våren 2009. De fleste er i annet arbeid til daglig og tar kurset på MF på «overtid» med undervisning åtte torsdagkvelder fra 17-21 i løpet av semesteret. Fra høyre på bildet studerer Charlotte Horntvedt, Anne Marie Nickelsen og Bitte Lyseng eksempler på religiøs estetikk. Foto: Jan Opsal.

FORSTANDERSKAPETS MØTE 27. APRIL

Biskop Ole Kristian Kvarme (medlem av forstanderskapet), professor ved Idrettshøgskolen, Gunnar Breivik (MFs styre) og Anne Midttun, universitetslektor MF, innledet til samtaler om ny strategiplan, MF 2010-2013. Panelsamtalen som fulgte ble ledet av stipendiat Irene Tvedt Wangen (midten). F.v. Per Kristian Setre, Adelheid Firing Hvambal, Kjell Markset, Ingvill Hagesæther Foss, Terje Hærås og Svein Olaf Thorbjørnsen.

Styret samlet i anledning forstanderskapets møte. Fra venstre, Vidar L. Haanes, Herborg Finnset Heiene, Irene Tvedt Wangen, Terje Hærås, Ida Krogstad, Jan Erik Westten, Gunnar Heiene, Svein Helgsesen, Geir Otto Holmås, Claudia Talgo, Dag Auli, Ingvill Hagesæther Foss og Gunnar Breivik.

UTSENDESESDATOER 2009

NR 1 11 FEBRUAR
NR 2 14 APRIL
NR 3 8 JUNI
NR 4 21 SEPTEMBER
NR 5 26 NOVEMBER

Menighetsfakultetet

Lys og liv
2009 Årg. 75 Nr 3

2009-06-04

MF Ti Ly

Ettersendes ikke ve
varig adresseforan
men returneres
Menighetsfakultet
med påført ny adres..

H09000730
0302 OSLO

REPLIKK RELIGION OG SAMFUNN

Leder av ungdomsorganisasjonen Changemaker, Ida Thomassen, deltok nylig i en paneldebatt på MF om religionenes rolle i samfunnet. Den selverklærte ateisten og tidligere leder av Human-Etisk forbund Lars Gule provoserte Changemaker da han påsto at kirken burde holde seg for god til å uttale seg i klimaspørsmål. Ida Thomassen repliserte følgende:

«Det bør bli en tradisjon for kirken å uttale seg i samfunnsspørsmål. Kirken er en viktig samfunnsaktør med sine mange medlemmer. Kirken må tørre å bli mer politisk!»

Changemakers uttalelse bekreftes av biskop em. Gunnar Stålsett. Flere av oss husker hans påstand «Kirken kan ikke unndras etisk refleksjon».

